

Den Haag

Saskia Bruines
wethouder van Financiën, Cultuur en
Economische ontwikkeling

dienst: dienstcode

Retouradres: Postbus 12600, 2500 DJ Den Haag

Aan de voorzitter van de commissie Samenleving

Datum

12 februari 2026

Ons kenmerk

OCW/11006877

RIS324638

Contactpersoon

Florien Vos

Dienst

Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn

Afdeling

OCW Stad en Bestuur

Telefoonnummer

14070

E-mailadres

florien.vos@denhaag.nl

Onderwerp

Voortgang en actuele stand van zaken onderzoek Stichting Grafische Werkplaats, Panorama Mesdag en evaluatie uitvoering initiatiefvoorstel 'Spiegel naar het Verleden'.

Geachte voorzitter,

In vervolg op eerdere toezeggingen aan uw commissie informeer ik u met deze brief over de voortgang en actuele stand van zaken met betrekking tot drie onderwerpen: Stichting Grafische Werkplaats, Panorama Mesdag en evaluatie uitvoering initiatiefvoorstel 'Spiegel naar het Verleden'.

1. Grafische Werkplaats

In de commissiebrief van 17 november 2024 (RIS320867) heb ik u toegezegd een onderzoek te laten uitvoeren naar de rol die de Stichting Grafische Werkplaats (SGW) vervult binnen de Haagse culturele infrastructuur en naar de mate waarin haar activiteiten aansluiten bij de systematiek van de meerjarige subsidieregelingen voor cultuur. Aanleiding hiervoor was het wegvallen van de structurele meerjarige subsidie als gevolg van een onvoldoende uitgewerkte toelichting op het artistieke beleid in de Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 (MJB) subsidieaanvraag en een lage totaalscore op de Tweejarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2026 (TJB) subsidieaanvraag.

De Adviescommissie Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 (Adviescommissie) gaf in haar advies (RIS319115) aan zich af te vragen of SGW, bij het ontbreken van een expliciet artistiek profiel en een daaraan verbonden, helder uitgewerkt programma, thuishoort binnen het MJB. Tegelijkertijd stelde de Adviescommissie vast dat de focus van de organisatie voldoende potentie biedt voor het ontwikkelen van een onderscheidende artistieke signatuur. Daarbij werd echter gesignaleerd dat deze potentie op dat moment niet optimaal werd benut.

Voor de uitwerking van dit onderzoek is een onderzoeksbureau gevraagd SGW te betrekken bij het onderzoek en een analyse op te stellen op basis van vier subsidieaanvragen en de bijbehorende adviezen van de verschillende adviescommissies in het kader van de laatste drie Kunstenplannen (MJB 2017-2020, MJB 2021-2024, MJB 2025-2028 en TJB 2025-2026).

In afwachting van en gedurende de uitvoering van dit onderzoek ontvangt SGW voor de jaren 2025 en 2026 een incidentele subsidie ter hoogte van het bedrag dat SGW heeft aangevraagd in het kader van de Subsidieregeling Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2026, categorie A (RIS318036).

Bevindingen op basis van het onderzoek

Uit het onderzoek blijkt dat SGW een waardevolle en laagdrempelige werkplaats is binnen de Haagse cultuursector, toegankelijk voor zowel professionele makers als amateurs. Op basis van de analyse van het onderzoeksbureau is het aannemelijk dat de activiteiten van SGW kunnen aansluiten bij de huidige subsidiesystematiek van het MJB en TJB. Dit baseren we op de volgende punten:

- SGW ontving in 2017-2020 en 2021-2024 structurele subsidie na twee positieve MJB-adviezen.
- De aanvraag van SGW voor het TJB 2025-2026 scoorde niet alleen matig op het criterium Artistiek beleid, maar ook op Zakelijk beleid en Diversiteit & Inclusie. Hoewel de Adviescommissie uiteindelijk een positief advies uitbracht, viel de aanvraag door het lage totaal aantal punten onder de zaaglijn vanwege het beperkte budget. Dit laat zien dat er nog kansen liggen om toekomstige aanvragen te versterken.
- In het MJB 2025-2028 werd de aanvraag afgewezen omdat het 13 van de minimaal vereiste 14 punten voor het criterium *Artistiek beleid* behaalde. Vooral het deelcriterium 'samenhang binnen het artistiek profiel' scoorde laag, waardoor er op dit deelcriterium nog verbetering mogelijk is.
- Sinds de beleidsperiode 2025-2028 zijn de beoordelingscriteria horende bij Artistieke beleid binnen MJB-aanvragen breder opgesteld. Er zijn afzonderlijke criteria voor culturele organisaties met een artistiek profiel, een profiel gericht op cultuureducatie, op makers/talentontwikkeling of voor organisaties die als Cultuuranker functioneren. De aanvraag die SGW heeft ingediend was geschreven en daarmee beoordeeld op basis van de criteria passend bij een artistiek profiel. Mogelijk sluit een makers- of talentontwikkelingsprofiel beter aan bij de aard van deze organisatie. Voor een volgende meerjarige subsidieaanvraag kan de gemeente SGW hierover adviseren tijdens één van de beschikbare spreekuren.
- Tijdens de aanvraagperiode 2025-2028 vond een wisseling in directie en bestuur plaats, wat leidde tot minder interne stabiliteit. Inmiddels is de organisatie versterkt, hetgeen een positieve bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van toekomstige aanvragen.

Conclusie onderzoek

Uit het onderzoek blijkt dat de activiteiten van SGW afdoende kunnen worden ondergebracht binnen de bestaande systematiek van meerjarige subsidieregelingen, mits de organisatie duidelijkheid biedt op het organisatie profiel en de daarbij horende programmering, en de toekomstige aanvragen substantieel versterkt op alle beoordelingscriteria.

De SGW is geadviseerd zich voor te bereiden op een aanvraag voor het Tweejaarsbeleidsplan Kunst en Cultuur 2027-2028 en gebruik te maken van de spreekuren die vanaf de publicatie van de subsidieregeling worden opengesteld.

2. Panorama Mesdag

Op 19 september 2025 (RIS323225) heb ik u geïnformeerd over het heugelijke feit dat Den Haag per 1 januari 2026 een rijksmuseum rijker is. Museum Panorama Mesdag met het unieke Panorama op Scheveningen is vanaf die datum op grond van de Erfgoedwet een rijksgesubsidieerde instelling.

Dit is uiteraard een mooie uitkomst van een zeer intensief proces, waar ook de gemeente nauw bij betrokken was.

In deze brief heb ik u ook gemeld dat vanuit het Rijk de nadrukkelijke wens was geuit om de middelen die reeds verleend zijn aan het museum Panorama Mesdag in het kader van het Meerjarenbeleidsplan Kunst en Cultuur 2025-2028 te behouden voor het museum en in te zetten om de zichtbaarheid en aantrekkelijkheid van het museum voor jongeren te vergroten. Inmiddels zijn hier nadere afspraken met het museum over gemaakt, waarmee zeker is gesteld dat het museum de komende jaren gratis toegankelijk zal zijn voor alle bezoekers tot en met 18 jaar. Hiermee zal het bezoek van jongeren aan het unieke historische ensemble dat het *Panorama op Scheveningen* en de collectie van het museum vormen, verder worden gestimuleerd en neemt het belang van Panorama Mesdag als belangrijke publiekstrekker voor Den Haag verder toe.

3. Evaluatie uitvoering initiatiefvoorstel Spiegel naar het Verleden

Op 18 maart 2025 (RIS321609) heb ik u geïnformeerd over de uitvoering van het initiatiefvoorstel 'Spiegel naar het verleden' van CU/SGP en D66. Hierbij doe ik u verslag van de evaluatie.

Het initiatief is in 2025 als pilot uitgevoerd om bewoners en bezoekers op een toegankelijke manier te laten reflecteren op Haagse monumenten. Onder de naam 'MoNument' zijn drie monumenten tijdelijk extra onder de aandacht gebracht, onder meer met spiegelfolie, een spiegelzuil met toelichting en – bij één locatie – een onthulling tijdens Open Monumentendag. De drie monumenten die onderdeel waren van de pilot waren:

- 'Standbeeld Johan de Witt' van Frederik Engel Jeltsema (onthullingbijeenkomst op 13 september 2025 tijdens Open Monumentendag, ingepakt beeld, plaatsing spiegelzuil)
- 'Nationaal Monument voor de Koninklijke Marine' van Mari Andriessen (ingepakt beeld, plaatsing spiegelzuil)
- 'Monument majoor Thomson' van Arend Odé en Charles van Wijk (plaatsing spiegelzuil)

De resultaten laten zien dat de impact beperkt is gebleven. De [projectpagina](#) is 651 keer bezocht; de QR-code op de zuilen is 76 keer gescand. De socialmediacampagne bereikte vooral oudere doelgroepen; jongeren nauwelijks. Ook was de betrokkenheid van scholen, instellingen en maatschappelijke organisaties gering en bleef media-aandacht hoofdzakelijk lokaal.

Op basis hiervan concludeer ik dat structurele voortzetting vanuit de gemeente niet wenselijk is. Het effect is beperkt in verhouding tot de kosten en de inzet, en opschaling wordt bemoeilijkt door vergunningen en auteursrechtelijke aspecten. Binnen de huidige cultuurbegroting zijn hiervoor bovendien geen middelen. Wel wil ik ruimte laten voor initiatieven uit de stad: wanneer bewoners of instellingen het concept willen oppakken, kan de spiegelzuil die nu in opslag staat worden overgedragen of in bruikleen worden gegeven. Zo blijft het mogelijk om samen met lokale partners reflectie op Haagse monumenten te stimuleren zonder structurele gemeentelijke inzet.

Tot slot

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
de wethouder van Financiën, Cultuur en Economische ontwikkeling
Saskia Bruines